

MEDIAWIJSHEID

**Hoe media invloed heeft op iemands
levensbeschouwelijke identiteit**

Vlaanderen
verbeelding werkt

ROMC
Relatieopbouw moslims-christenen

ORBIT
BONDGENOOT IN
SUPERDIVERSITEIT
EN MIGRATIE

WAAROM IS MEDIAWIJSHEID VAN BELANG?

In een samenleving waarin jongeren dagelijks worden overspoeld door beelden, meningen en invloeden via (sociale) media, wordt mediawijsheid een cruciale vaardigheid.

Mediawijsheid is meer dan alleen kritisch leren kijken naar content; het raakt ook aan wie je bent, wat je gelooft en hoe je in het leven staat.

In dit educatief pakket vind je informatie, werkvormen, werkbladen en ideeën terug om leerlingen enerzijds wegwijs te maken in het gebruik van media en anderzijds om bewustwording te creëren over de impact van media op je (levensbeschouwelijk) identiteit.

TIPS

In een klasgesprek over thema's zoals media, identiteit of levensbeschouwing is het belangrijk dat leerlingen zich veilig voelen om hun mening te delen.

Als begeleider bepaal en waak je mee over de veiligheid in de groep.

Gespreksregels vormen een goede basis. Laat merken dat er verschillen in mening mogen zijn en dat ieder vanuit de eigen ervaring spreekt.

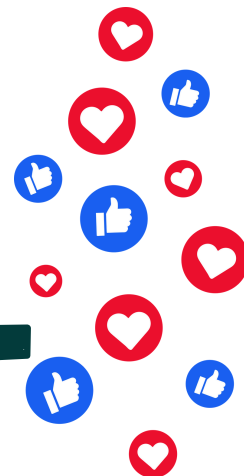
Geef leerlingen de tijd om te antwoorden - een stilte is niet erg. Verloopt het moeizaam? Ga dan verder in groepjes.

Sluit elk gesprek bewust af. Vraag leerlingen wat hen is bijgebleven of wat ze meenemen. En vergeeft niet, een open klasgesprek is niet het eindpunt, maar een uitnodiging om verder te denken. Ook buiten de klas.

HULPVVRAGEN EN -ZINNEN

-
- “Hoe kijk jij daar tegenaan?”
 - “Hoe heb je dat ervaren?”
 - “Het is belangrijk dat we spreken vanuit de eigen ervaring.”
 - “Ik merk dat dit onderwerp veel los maakt.”
 - “We laten elkaar uitspreken.”
 - “Er is geen juist of fout antwoord.”
 - “We mogen verschillen in meningen.”

INHOUDSTAFEL

1	LEVENSBESCHOUWING? WAARDEN & NORMEN?	1-3
2	WERKVORM 1 : WAARDEN & NORMEN	4-6
3	KRITISCH NADENKEN OVER MEDIA INVLOEDEN	7
4	WERKVORM 2 : BRONNENKRITIEK	8-10
5	LEVENSBESCHOUWING IN DE MEDIA	11
6	WERKVORM 3 : LEVENSBESCHOUWING & MEDIA – ANALYSE KRANTENKOPPEN	12-18
7	LEVENSBESCHOUWING & SOCIALE MEDIA	19
8	WERKVORM 4 : LEVENSBESCHOUWING & MEDIA – ANALYSE SOCIALE MEDIA	20-21
9	WERKVORM 5: REFLECTIE	22-24
10	BESLUIT EN CONTACTGEGEVENS	25

LEVENSBESCHOUWING? WAARDEN & NORMEN?

Een goede kennis van
levensbeschouwing, waarden en normen
helpt leerlingen niet alleen zichzelf beter
uit te drukken, maar ook meer begrip te
tonen voor anderen.

ACHTERGROND

INFORMATIE

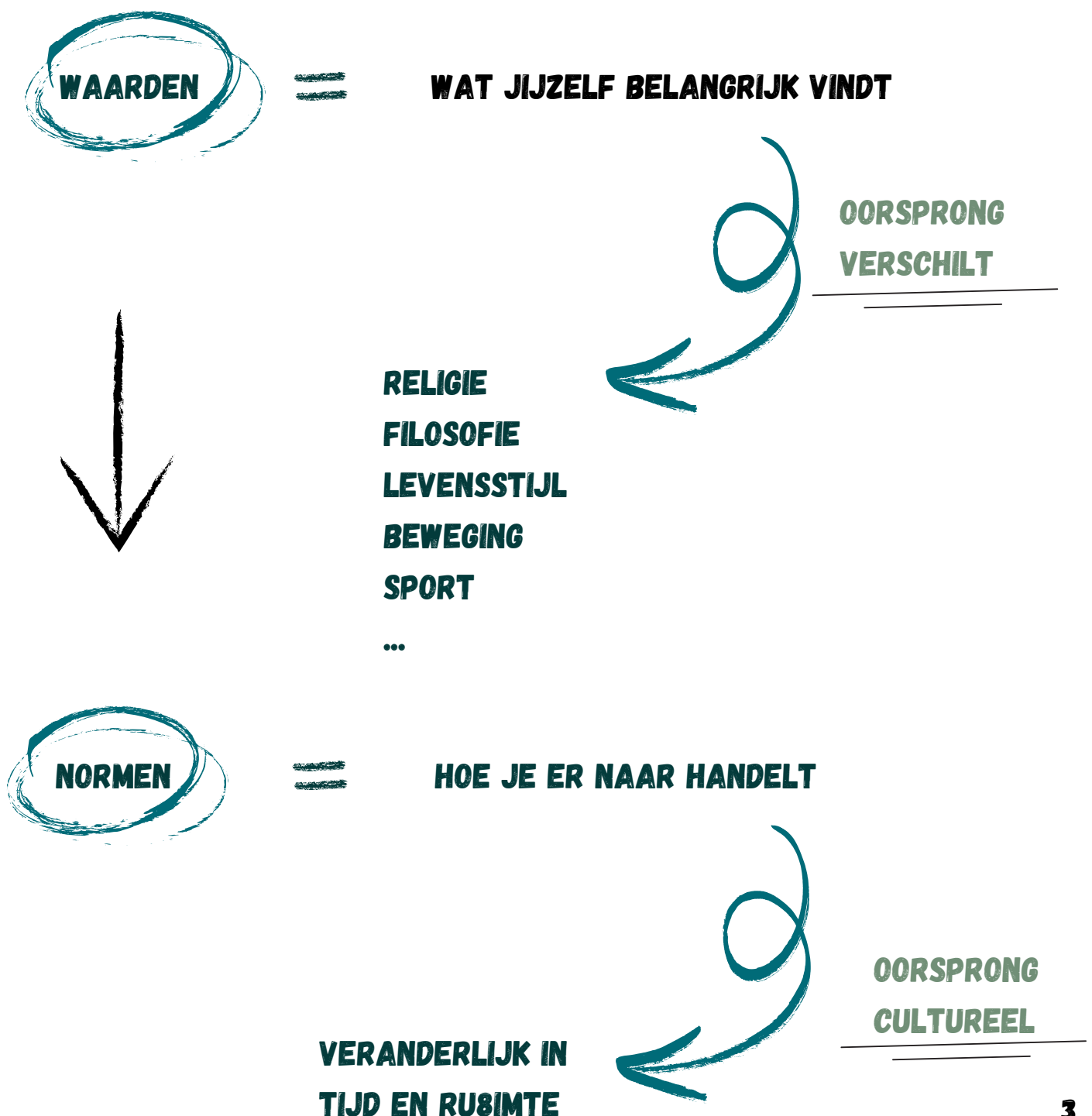
Levensbeschouwing verwijst naar de manier waarop je naar het leven kijkt. Ze omvat waarden, normen en overtuigingen die richting geven aan hoe je denkt, voelt en handelt.

Waarden zijn zaken die je belangrijk vindt in het leven. Hoewel veel waarden universeel zijn, zoals: respect, vrijheid, vrede, eerlijkheid, rechtvaardigheid etc., verschillen ze vaak in betekenis en oorsprong, afhankelijk van de context en cultuur.

Normen zijn concrete gedragsregels die voortkomen uit waarden. Ze geven aan hoe je waarden in de praktijk brengt. Bovendien zijn normen veranderlijk in tijd en ruimte, omdat ze worden beïnvloed door cultuur, tradities en de maatschappelijke context.

LEVENSBESCHOUWING? WAARDEN & NORMEN?

**LEVENSBESCHOUWING IS HOE JE KIJKT NAAR HET LEVEN.
HET BESTAAT UIT WAARDEN EN NORMEN.**

WERKVORM 1 : WAARDEN & NORMEN

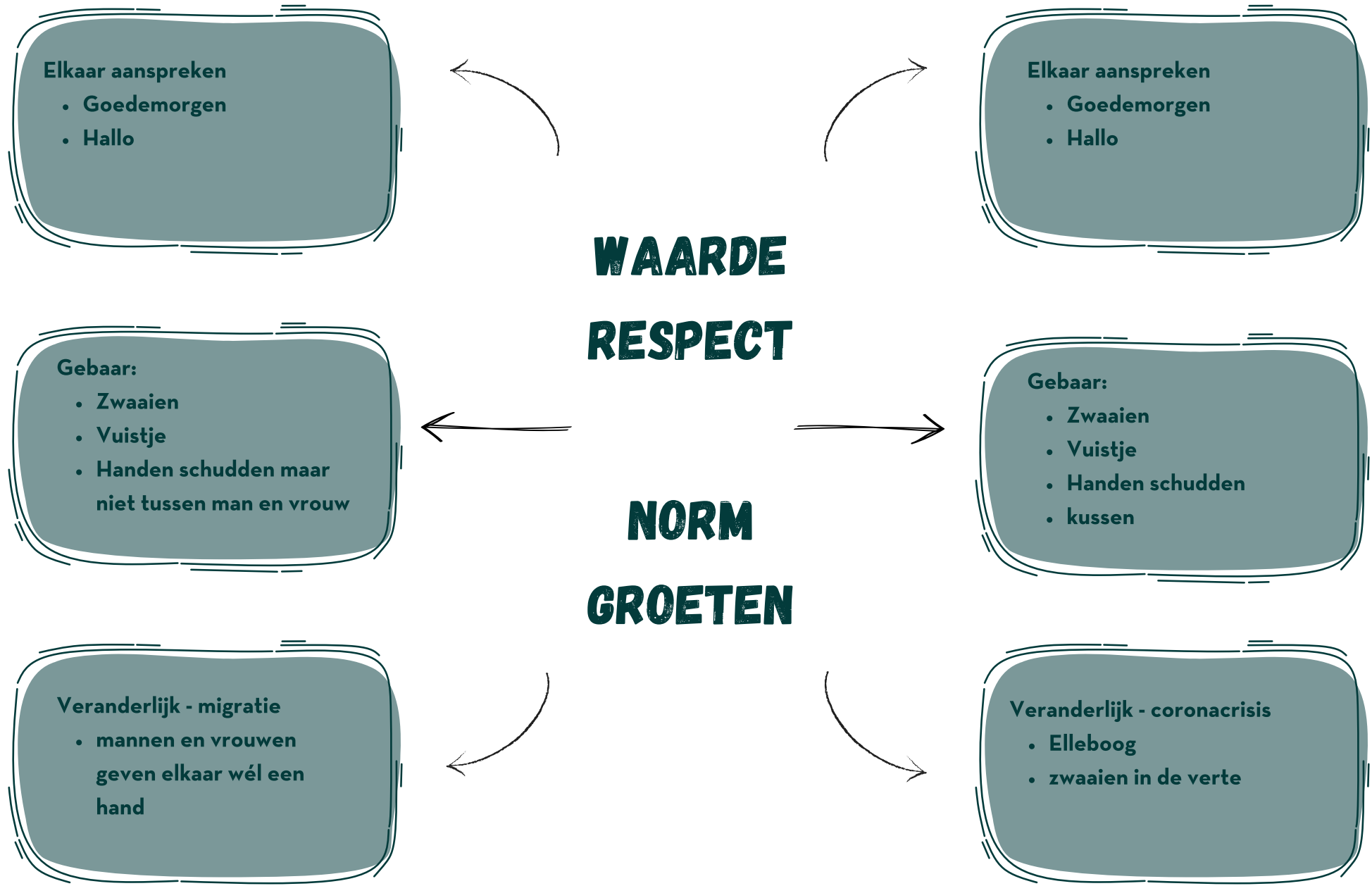
Omdat er vaak verwarring bestaat tussen wat waarden en normen zijn, kan deze oefening helpen om beter te begrijpen hoe waarden enerzijds in de praktijk worden omgezet en anderzijds veranderlijk zijn.

In deze oefening staat de waarde respect centraal, met als voorbeeld de norm van het groeten, zowel binnen de islamitische traditie als in de Vlaamse omgangscultuur.

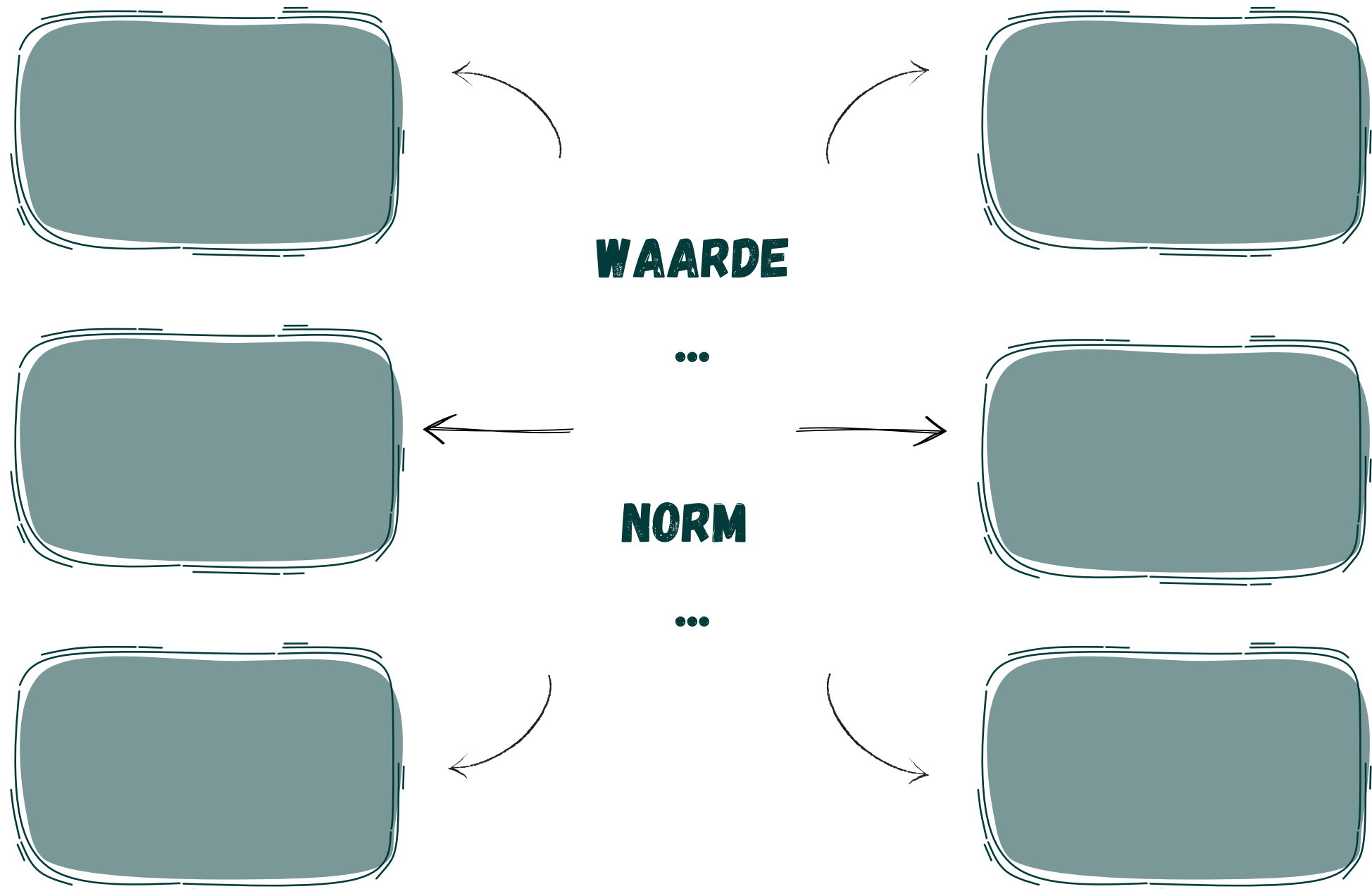
Uitgangspunt:

Omgangsregels kunnen veranderen onder invloed van externe factoren. Zo geven moslims vandaag wél een hand tussen mannen en vrouwen, terwijl dat vroeger vaak werd vermeden. Ook heeft de coronacrisis onze manier van groeten beïnvloed. Zo zijn we elkaar bv. met een elleboog gaan groeten i.p.v. een hand.

WERKVORM 1 : WAARDEN & NORMEN

WERKVORM 1 : WAARDEN & NORMEN

KRITISCH NADENKEN OVER MEDIA INVLOEDEN

Door kritisch na te denken leren
leerlingen informatie te evalueren,
zelfstandig standpunten in te nemen en
weloverwogen keuzes te maken.

WERKVORM 2 : KLASSIKAAL GESPREK. BRONNENKRITIEK – WELKE BRON RAADPLEEG JE OM IETS OP TE ZOEKEN?

- Waarom raadpleeg je die bron eerst?
- Hoe weet je of de informatie juist is meegedeeld?
- Hoe kan je zien dat iets fake news is?

Plaats elke bron onder het spectrum - van minst betrouwbaar naar meest betrouwbaar

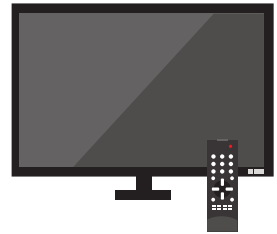
**Meest
betrouwbaar**

**Minst
betrouwbaar**

Tip: Teken op bord deze lijn
en laat leerlingen naar voor
komen
om de media-iconen te
plaatsen.

Media Iconen

LEVENSBSCHOUWING IN DE MEDIA

Levensbeschouwing wordt vaak negatief in beeld gebracht in de media. Negatieve beeldvorming versterkt stereotypen en heeft impact op iemands levensbeschouwelijke identiteit.

WERKVORM 3 : LEVENSBESCHOUWING IN DE MEDIA – ANALYSE EN REFLECTIE VAN KRANTENKOPPEN

Levensbeschouwing wordt vaak negatief in beeld gebracht in de media, vooral wanneer het over moslims en islam gaat. Dit draagt bij aan het versterken van islamofobie in onze samenleving en dus ook in de klas. Vergeet ook niet dat negatieve beeldvorming niet alleen impact heeft op leerlingen met een religieuze achtergrond, maar ook stereotype denkbeelden versterkt bij alle leerlingen.

Aan de hand van een aantal krantenkoppen en beelden onderzoeken we samen hoe media onze kijk op de wereld beïnvloeden, en welke impact dat heeft op onszelf en op onze omgeving.

LET OP!

Laat niet zo maar negatieve filmpjes zien over levensbeschouwing in de klas. Dit kan negatieve gevoelens naar boven brengen bij jongeren.

WERKVORM 3 : LEVENSBESCHOUWING IN DE MEDIA – ANALYSE EN REFLECTIE VAN KRANTENKOPPEN

'Op reis in Belgiquistan': Le Figaro ziet België en Brussel ten prooi vallen aan de islam

VRT NWS. (2025, 21 maart). Op reis in 'Belgiquistan': Le Figaro ziet België en Brussel ten prooi vallen aan de islam. Illustratie: Saskia vanderstichele

ANALYSE (ANALYSEER WAT JE ZIET):

De **krantenkop**...

(Beschrijf wat er staat en welke woorden opvallen.)

- Zo'n taalgebruik leidt tot...

De **foto**...

(Beschrijf wat je ziet: wie/waar/wat/welk gevoel of beeld wordt hiermee versterkt?)

- Dit beeld versterkt...

REFLECTIE:

Wat kan beter?

- De krantenkop veranderen naar...

WERKVORM 3 : LEVENSBESCHOUWING IN DE MEDIA – ANALYSE EN REFLECTIE VAN KRANTENKOPPEN

'Op reis in Belgiquistan': Le Figaro ziet België en Brussel ten prooi vallen aan de islam

VRT NWS. (2025, 21 maart). Op reis in 'Belgiquistan': Le Figaro ziet België en Brussel ten prooi vallen aan de islam.

ANALYSE (ANALYSEER WAT JE ZIET):

De krantenkop maakt een neologisme door België te combineren met 'stan' - m.a.w. met landen die eindigen op 'stan' zoals Pakistan, Afghanistan etc. Het zijn dan ook deze landen die steeds negatief in beeld komen als het over islam gaat.

- Zo'n taalgebruik is polariserend en angst zaaiend.
- Leerlingen in de klas met een islamitische achtergrond en leerlingen die afkomstig zijn van landen die eindigen op 'stan' ervaren dit onder andere als kwetsend en kunnen zich aangevallen voelen.
- Kan leiden tot gevoelens van uitsluiting bij leerlingen van een islamitische achtergrond.

.."Ten prooi vallen"..

- Zo'n taalgebruik versterkt het idee waarbij de islam als iets gewelddadig wordt beschouwd.

De **foto** is een stereotiep beeld van moslims (volledig gesluiert, plastic zak in de handen en een buggy).

- Dit beeld versterkt het idee van hoe een moslims er uit zou zien.
- Dit beeld kan bij leerlingen met een islamitische achtergrond een ongemakkelijk gevoel scheppen.

REFLECTIE:

Wat kan beter? - Laat de leerlingen suggesties geven.

- Gebruik maken van een genuanceerde foto.
- De krantenkop veranderen naar een genuanceerde titel.
- Op welke argumenten is dit onderzoek gebaseerd? Feiten of meningen?

WERKVORM 3 : LEVENSBESCHOUWING IN DE MEDIA – ANALYSE EN REFLECTIE VAN KRANTENKOPPEN

**Gemeenteraad geeft negatief advies
voor erkenning orthodoxe parochie:
“Neemt onvoldoende afstand van
Russisch regime”**

HLN. (2025, 25 maart). Gemeenteraad geeft negatief advies voor erkenning orthodoxe parochie: 'Neemt onvoldoende afstand van Russische regime'.
Illustratie: Anastasia Arnhold

ANALYSE (ANALYSEER WAT JE ZIET):

De **krantenkop**...

(Beschrijf wat er staat en welke woorden opvallen.)

- Zo'n taalgebruik leidt tot...

De **foto**...

(Beschrijf wat je ziet: wie/waar/wat/welk gevoel of beeld wordt hiermee versterkt?)

- Dit beeld versterkt...

REFLECTIE:

Wat kan beter?

- De krantenkop veranderen naar...

WERKVORM 3 : LEVENSBESCHOUWING IN DE MEDIA – ANALYSE EN REFLECTIE VAN KRANTENKOPPEN

Gemeenteraad geeft negatief advies voor erkenning orthodoxe parochie: “Neemt onvoldoende afstand van Russisch regime”

HILN. (2025, 25 maart). Gemeenteraad geeft negatief advies voor erkenning orthodoxe parochie: 'Neemt onvoldoende afstand van Russische regime'. Illustratie: Anastasia Arnhold

ANALYSE (ANALYSEER WAT JE ZIET):

De **krantenkop** suggereert indirect dat de orthodoxe gemeenschap een nauwe band heeft met het Russisch politieke regime. Daarnaast wordt de religieuze overtuiging en de politieke associatie verengd tot 1 geheel, zonder aandacht te hebben voor de diversiteit binnen de Russische orthodoxie.

- Zo'n berichtgeving roept wantrouwen op bij jongeren.
- Leerlingen met een orthodoxe achtergrond kunnen zich aangesproken of aangevallen voelen.

De **foto** is vrij donker en geen enkel gezicht is herkenbaar.

- Dit beeld versterkt mysterie en wantrouwen.

REFLECTIE:

Wat kan beter? - Laat de leerlingen suggesties geven.

- Gebruik maken van een genuanceerde foto.
- De krantenkop veranderen naar een genuanceerde titel.
- Orthodoxe christenen aan het woord laten.

WERKVORM 3 : LEVENSBESCHOUWING IN DE MEDIA – ANALYSE EN REFLECTIE VAN KRANTENKOPPEN

VUB-rector ziet meer religie op campus: "Dat geloof een invloed heeft op de lessen kunnen we niet tolereren"

VRT NWS. (2045, 20 september). VUB-rector ziet meer religie op campus: "Dat geloof een invloed heeft op de lessen kunnen we niet tolereren".
Illustratie: VRT

ANALYSE (ANALYSEER WAT JE ZIET):

De **krantenkop**...

(Beschrijf wat er staat en welke woorden opvallen.)

- Zo'n taalgebruik leidt tot...

De **foto**...

(Beschrijf wat je ziet: wie/waar/wat/welk gevoel of beeld wordt hiermee versterkt?)

- Dit beeld versterkt...

REFLECTIE:

Wat kan beter?

- De krantenkop veranderen naar...

WERKVORM 3 : LEVENSBESCHOUWING IN DE MEDIA – ANALYSE EN REFLECTIE VAN KRANTENKOPPEN

VUB-rector ziet meer religie op campus: "Dat geloof een invloed heeft op de lessen kunnen we niet tolereren"

ANALYSE (ANALYSEER WAT JE ZIET):

De krantenkop drukt een bezorgdheid.

- Zo'n taalgebruik creëert een gevoel van urgentie.

.."geloof een invloed" ..

- Zo'n taalgebruik is vaag en suggereert een bedreiging voor de neutraliteit van de universiteit. Wat niet per se het geval is.
- Geloof wordt ook beschouwd als iets problematisch.

De **foto toont enkel de rector en een campus**.

- Dit beeld versterkt het eenzijdig (autoritair) perspectief.
- Door het ontbreken van jongeren en religieuze symbolen in het beeld, blijven religieuze studenten onzichtbaar; er wordt over hen gesproken, maar niet mét of door hen.

REFLECTIE:

Wat kan beter? - Laat de leerlingen suggesties geven.

- Het perspectief van de studenten ontbreekt, waardoor het beeld ook ongenueanceerd blijft.
- Gebruik levendige foto's met studenten erop.
- Breng ook het 'spanningsveld tussen levensbeschouwingen en vrijzinnigheid in beeld als een waardevol debat, en niet enkel als een dreiging.

WERKVORM 4: LEVENSBESCHOUWING IN DE MEDIA – ANALYSE EN REFLECTIE VAN SOCIALE MEDIA

Platforms zoals TikTok, Instagram, X, fb etc. worden onder andere gebruikt om ideeën, geloofsprincipes en zelfs fake news te verspreiden. De filmpjes en teksten die daar circuleren kunnen inspirerend zijn, maar ook polariserend. Veel jongeren halen hun informatie van sociale media zonder stil te staan bij het waarheidsgehalte of de betrouwbaarheid van die inhoud. De toegang is eenvoudig en de inhoud wordt meestal op een laagdrempelige en aantrekkelijke manier gedeeld.

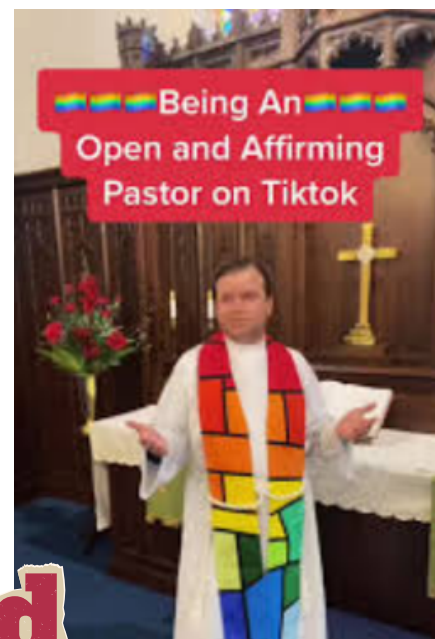
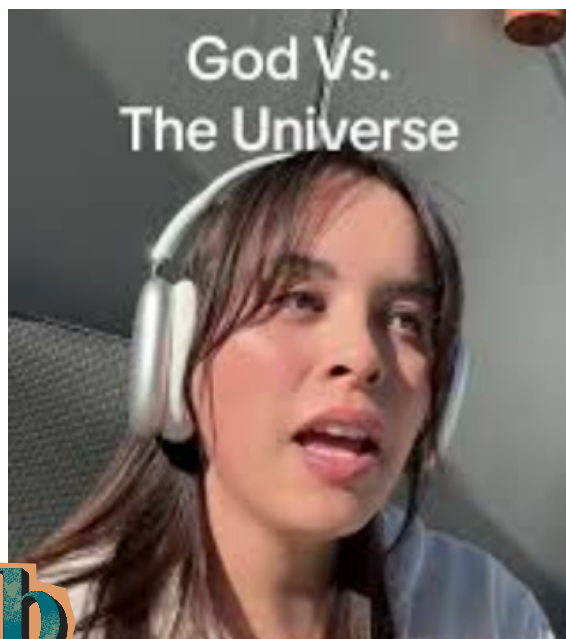
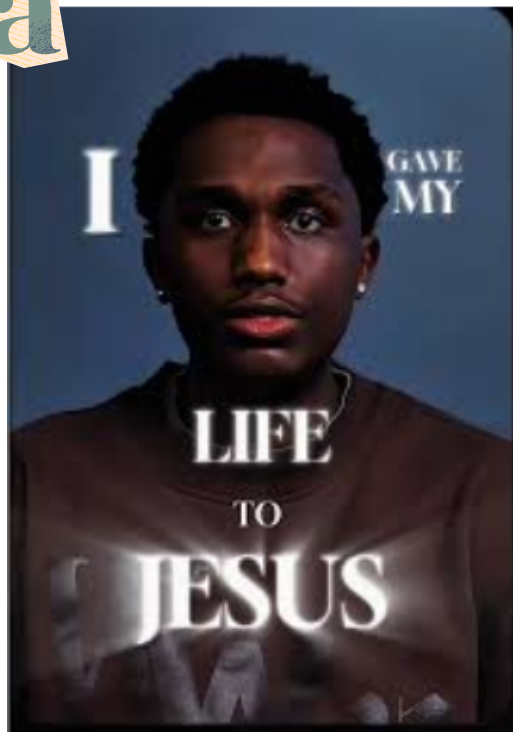
Net daarom is het belangrijk dat jongeren kritisch leren omgaan met wat ze op sociale media zien.

LET OP!

Laat niet zo maar negatieve filmpjes zien over levensbeschouwing in de klas. Dit kan negatieve gevoelens naar boven brengen bij jongeren.

WERKVORM 4: LEVENSBESCHOUWING IN DE MEDIA – ANALYSE EN REFLECTIE VAN SOCIALE MEDIA

WERKVORM 4: LEVENSBESCHOUWING IN DE MEDIA – ANALYSE EN REFLECTIE VAN SOCIALE MEDIA

ANALYSEER DE BEELDEN OP DE VORIGE PAGINA:

Wat valt er je op?

Herken je zo'n content? En hoe ga je daar mee om?

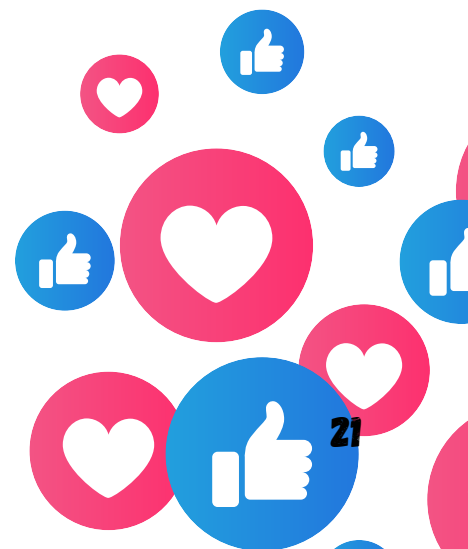
Welk gevoel krijg je bij de beelden?

REFLECTIE:

Hoe kan je weten of de informatie klopt?

Wat heb je geleerd?

WERKVORM 5 : REFLECTIE

De voorbije les(sen) hebben we samen nagedacht over hoe media en beeldvorming invloed kunnen hebben op jongeren en op hoe we denken over geloof, identiteit en de samenleving. In deze afsluitende oefening nemen we even tijd om stil te staan bij wat jij meeneemt uit dit traject. Wat raakte jou? Wat heb jij geleerd? Waar ben je anders over gaan denken?

De **spiegel** helpt je kijken naar jezelf: wat heb je geleerd over je eigen identiteit, overtuiging of manier van kijken?

Het **venster** laat je kijken naar de wereld buiten jezelf: wat heb je ontdekt over anderen? Hoe kijkt de samenleving naar jongeren en levensbeschouwing?

WERKVORM 5: REFLECTIE

Wat vond je van de oefeningen?

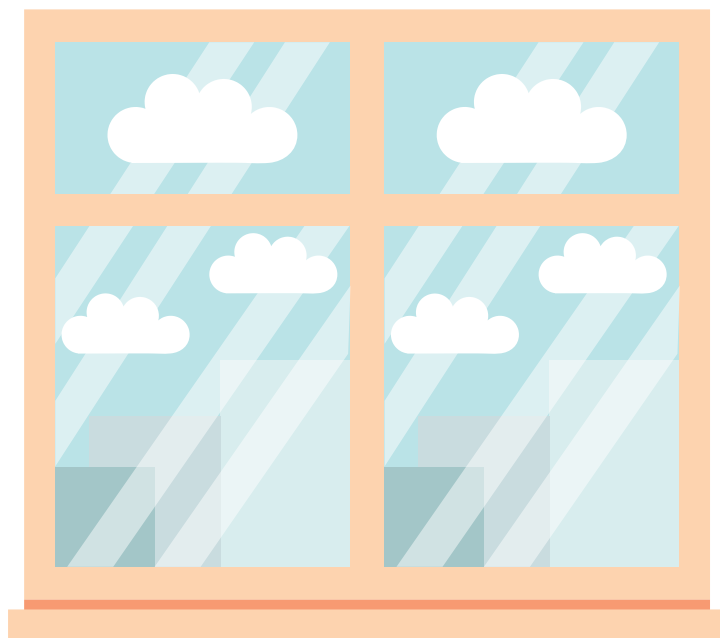

Heeft één van de oefeningen je aan het denken gezet over je eigen levensbeschouwing?

Wat heb je ontdekt over jouw plek in de samenleving?

WERKVORM 5: REFLECTIE

Wat heb je geleerd over mediarepresentatie?

Wat is je bijgebleven?

Begrijp je beter hoe anderen zich voelen bij bepaalde mediaberichten?

Wat wil ik anders doen vanaf nu?

BESLUIT EN CONTACTGEGEVENS

BESLUIT

Mediawijsheid maakt jongeren sterker in hun oordeel. Ze leren niet alleen informatie beter te beoordelen, maar ook bewust te kiezen welke informatie ze willen delen en hoe zij zichzelf online presenteren. Zo draagt mediawijsheid bij aan een open, respectvolle en veilige (digitale) samenleving.

CONTACTGEGEVENS

Imane Hadra
imane.hadra@orbitvzw.be
info@orbitvzw.be

www.orbitvzw.be

www.romc.be

ORBIT vzw
Huidevettersstraat 165
1000 Brussel

